Zaradi pomanjkanja sposobnosti za razumevanje, ustvarjanje zaključkov in sodb, torej pogojev za duševni razvoj, bi deklici bila potrebna specialna medicinska terapija. Tak individuum ne spada v poboljševalnico ali pa bi poboljševalnica morala imeti posebno psihomedicinsko kliniko z zdravnikom psihiatrom, ki bi v tesnem sodelovanju z vestnimi in izobraženimi vzgojitelji oral ledino. Vem, da za to ni materialnih sredstev, vem pa tudi to, da bi bilo racionalnejše od vzdrževanja kaznilnic, da ne omenjam podviga narodne etične baze, nasproti kateri ne sme in ne more biti nihče ravnodušen.

V nizu moralnih črnih pik zavodskih gojenk sem opazovala zlasti surovost in sebičnost. Dočim je surovost v večini primerov posnemanje okolja, v manj primerih izbruh strasti in afekta in ki jo je po mojem mogoče zdraviti edino s skrajno mirnostjo, vzgledom in dobrosrčnostjo, je jedro sebičnosti ali v materialistični grabežljivosti ali pa v seksualnih nagonih.

Klin se s klinom zbija, pijance zdravijo z alkoholom. Kjer je mogoče potegniti vzporednico med izpolnjenimi in neizpolnjenimi željami, tam je tudi smoter dosežen. Bolje je kupiti n. pr. pet metrov cenene pisane svile in dovoliti deklicam nošenje pentljic, kot vsak dan prisostvovati preiskavi zaradi tatvine blaga v delavnici, bolje je razdeliti sadje in vrtne sadeže otrokom, čim dozore do užitnosti, kot pa zaplenjevati skrite zaloge, laže in bolje je dovoliti petje in cviljenje sevdalink, če še tako ušesa bole, kot pa zdraviti onanijo, lesbično ljubezen, tetoviranje ljubezenskih dokazov; manj riskantno je dovoliti čim več svobode v gibanju, čeprav uspe v pomladanskem presnavljanju življenjskih sokov najtemperamentnejšim gojenkam, da vtihotapijo nekaj ljubeznivih piseme vojakom v kasarno ali gojencem kmetijske šole (meji samo plot), kot pa medicinsko zdraviti samomorilne poizkuse in loviti begunke. Dočim ostanejo prva dejanja brez posledic in so le izbruh neizrabljene energije, vodijo druga gojenke v propast.

Da more moralne uspehe roditi le moralni vzgled, odkritost med vzgojiteljem in gojencem ter resni in pametni razgovori o etičnih vrednotah, se moram vedno in vedno vračati k vzgojiteljevi osebnosti.

Dober zdravnik za terapijo moralnih ran je delo. No, gojenkam, ki so prišle v zavod z zlatnino in kožuhovino, je delo nesimpatičen parasit, saj jih je ravno lenoba, mati vseh pregreh, vrgla na ulico. Vzpostaviti tudi tu paralelo ni lahko, popolnoma pogrešno pa, če tolmači vzgojitelj v rokavicah okopavanje, obrezovanje, presajanje, mešanje zemlje itd. Negovanje nohtov spada tudi med vzgojne ovire, o katerih spregovorim v naslednjem poglavju.

Nič več me ni motilo, da sem pri sušenju sena dobila žulje, saj sem si v to svrho izbrala najslabše delavke, pa še deževno vreme nam je nagajalo. Med petjem, smehom, izmenjavanjem misli o preteklosti in bodočih ciljih, pa malo one priljubljene filozofije o fantih, ljubezni, življenju, nekaj pobožnih želja — in naše seno je bilo suho.

Upornice, ki so prej kričale, da niso prišle v zavod zastonj delat, so mi priznale, da je bilo zelo prijetno, da že dolgo niso tako sladko spale, da je dobro, znati tudi kmetska dela, saj ne vemo, kaj nas čaka, ter me vprašale, zakaj nisem z njimi pri vsakem delu. Administracija in druge dolžnosti so me zadrževale, podčrtavam, na škodo vzgoje.

(Dalje prihodnjič.)

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Klic po glasilu

Pod tem naslovom je objavil pisec —c— v 19. številki Učiteljskega tovariša članek, v katerem razlaga svoje posebno stališče do glasila, ki naj bi se izdajalo za kmečko nadaljevalno šolstvo v Sloveniji.

V tem članku polemizira pisec z onimi, že prej objavljenimi članki o tem problemu, ki so postavili zahtevo po glasilu in sicer za mladino, ki obiskuje kmečko nadaljevalno šolstvo. Sam pa je načel in celo ostro poudarjal zahtevo, naj bi se izdajal tak list za učiteljstvo, **da bi se ono z glasilom idejno usposobilo** za pouk v teh šolah. Trdi celo, da bi bila podobna zahteva po glasilu za šoloobiskujočo mladino že v bistvu zgrešena.

Učitelj, ki poučuje na kmečkih nadaljevalnih šolah, mora **biti že idejno dovolj podkovan tako, da mu ta ne bo delala pri vzgoji kmečkega naraščaja nobenih preglavic.** To idejno linijo, ki mora biti vodilna nit vsesplošne vzgoje našega kmečkega naraščaja, **si mora učitelj pridobiti že sam in to s študijem kmečke psihe, študijem socialnih kmečkih problemov ter s poglobitvijo v vse najrazličnejše probleme kmečkega človeka in njegovega življenjskega občestva.** Vsi ti problemi so nanizani na vasi, v sredini kmečkega dela in življenja, v vsem okolju in vseh činiteljih, ki vplivajo na ves razvoj kmečkega delovanja in življenja sploh. So pa ti problemi **gonilna sila naše vasi in vzročna posledica vsega kmetovega udejstvovanja,** ki je zakoreninjeno v starih tradicijah, folklori in običajih ter navadah.

In kdaj mora učitelj vse to spoznati in proučiti?

Prepozno bi bilo, če bi se lotil tega dela šele takrat, ko mu je dana možnost pouka v kmečkih nadaljevalnih šolah, ampak mora vse te probleme spoznati že prej, da bo rezultate svojega študija že uspešno uporabljal pri vzgoji kmečkega otroka v ljudski šoli. Že od tam mora teči prava idejna vzgoja kmečke mladine, kajti, če bo vzgoja zgrešena že na prvi stopnji priprave za življenje, bo potem ves trud zaman.

Ravno zaradi tega mora učitelj najti pravo pot do vaškega občestva, **katerega član mora biti tudi on,** najti mora pot k spoznavanju najglobljih kmetovih čustev, in do razumevanja vsega, kar se dogaja na vasi bodisi v pozitivnem bodisi v negativnem smislu.

To spoznavati in proučevati pa ni mogoče po glasilu, ki naj bi bilo, po piščevem mišljenju, neko vodilno glasilo za učitelje kmečkih nadaljevalnih šol, nek svetovalec ali kažipot pri spoznavanju vasi itd. Po pisanih člankih učitelj ne bo mogel spoznati našo vas kot življenjsko občestvo našega kmečkega delovnega človeka, ampak bo moral pač to spoznati na konkreten način v vasi sami.

Spoznati življenje in na to življenje nasloniti ves svoj postopek vzgoje, je pravi idejni smoter vsega, kar hočemo na vasi učitelji napraviti in popraviti. Ta smoter pa bomo dosegli le takrat, če bomo gledali z odprtimi očmi, če bomo gledali realno in sledili tudi duhu časa.

Idejno smer vzgoje pa nam poleg realnega življenja kmeta na vasi in v njegovem občestvu **narekuje tudi današnji čas sam.**

Učiteljstvo, ki deluje pri »Učiteljskem pokretu« dela to sistematično in izsledki tega študija nam dovolj nazorno pričajo, kje je treba in kako je treba usmeriti idejno vzgojo našega kmečkega naraščaja, ki mora biti v obmejnih krajih drugačna kakor pa kje v sredini domovine.

Idejno linijo vzgoje v kmečkih nadaljevalnih šolah si mora torej učitelj že pridobiti prej, ne pa šele po glasilu, ki bi se v ta namen izdajalo. Podroben idejni načrt pa bi se lahko razvijal na pogostih sestankih učiteljev kmečkih nadaljevalnih šol in sicer o pokrajinah s skupno gospodarsko strukturo, ki imajo tudi skupno idejno linijo.

Pač pa bi bil nujno potreben list za kmečko mladino, ki bi bil tudi neka vodilna čitanka v kmečkih nadaljevalnih šolah. Po listu bi se lahko dobrine naše slovenske kulture poglobile in pokazale učencem na stvarnih primerih, kar bi vsekakor ta smoter bolj utrdilo, kakor pa samo živa beseda. Res je, da imamo dosti časopisov, dosti strokovnih knjig in da je smoter tudi, navajati mladino k čitanju strokovnih knjig, vendar mora imeti ta mladina tudi nekaj duhovne hrane. S takim listom bi zlasti v zimskih mesecih odvrnili našo mladino od čitanja »šunda«, ki je že po podeželju razširjen in ki idejno zelo slabo vpliva. Kmečka mladina, ki je že mnogokje sama izrazila željo po takem listu, pa bi bila tudi ponosna na tak list, kajti vedela bi, da je list pisan prav za njo.

Zato je problem lista za kmečko mladino, ki poseča kmečko nadaljevalno šolstvo, **zelo aktualen in bi bilo treba ta problem čimprej realizirati.** —l—

Pravilnik za človekoljubne ustanove

Časopisje je pred nekaj dnevi priobčilo, da je trgovinsko ministrstvo izdalo **pravilnik o ustanovah človekoljubnega značaja.** Pravilnik je bil objavljen v »Službenih novinah« z dne 24. jan. 1941 in s tem dnem uveljavljen.

Objavljeni pravilnik pa ne velja za zadrugo Učiteljsko samopomoč. V členu 1., odst. 3. izrecno navaja, **»da ta uveljavljeni pravilnik ne velja za one človekoljubne ustanove, ki se bavijo s posmrtninami, pa je njih poslovanje omejeno na določen krog oseb, ki so v medsebojnih službenih ali profesionalnih, to je stanovskih odnosih, poslujejo na osnovi stanovske vzajemnosti in določajo prispevke ter podpore člani sami na letnih skupščinah«.**

Predpisani pravilnik je uveljavljen za vse človekoljubne ustanove splošnega značaja, katerih člani pripadajo raznim stanovom. Ponajveč vzdržujejo ustanove te vrste razne zavarovalnice in družbe. **Za stanovsko človekoljubne ustanove pripravlja poseben pravilnik ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.** Akcijski odbor, ki se bavi s tem vprašanjem že več kot dve leti, je v stalni zvezi s tem ministrstvom.

Naše deputacije in mnoge vloge z obsežnim dokazilnim gradivom so prepričale merodajne oblasti v Beogradu, da se v stanovskih človekoljubnih ustanovah ne posluje na trgovski način z visokimi dobički in da za uspešnost ne potrebujejo nikakih matematičnih rezerv. Trgovinsko ministrstvo je izločilo stanovske človekoljubne ustanove iz splošnega pravilnika, izdajo in uveljavljenje posebnega pravilnika za nje pa prepustilo ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Stanovsko povezani in tovariško čuteči člani so si ustanovili in vzdržujejo že več let — **US 43 let** — podporne ustanove zase in za svoje družine. **Geslo** teh ustanov je: **z nizkimi prispevki izdajati uspešne denarne podpore v težkih življenjskih prilikah.**

Učiteljska samopomoč v Ljubljani je usmerjala svoje poslovanje vedno v ta pravec. S podporo in zavednostjo učiteljstva dravske banovine bo ostalo njeno socialno delo i v bodoče močno in uspešno. K.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMOPOMOČI V LJUBLJANI

V zadnjih dneh decembra 1940. in v januarju 1941. je umrlo 7 zadružnikov (541 do 547) in sicer:

Rosenstein Minka, Ljubljana; Pečjak Rudolf, Ljubljana; Kukovič Anton, Maribor; Erker Alojzij, Kočevje; Špan Josipina, Slov. Bistrica; Korošec Josip, Bled, in Pečar Srečko, Št. Pavel pri Preboldu.

Prispevek za teh 7 smrtnih primerov znaša:

za enega zadružnika	36 din
za dva zadružnika	71 „
za tri zadružnike	106 „ itd.

Zadružna uprava je ta mesec izplačala svojcem umrlih na posmrtninah precejšen znesek, zato naproša vse zadružnike, zlasti pa še zamudnike, da že prve dni februarja nakažejo prispevek za te smrtne primere in vse morebitne zaostanke.

Zadružna uprava.

Splošne vesti

OKRAJNE MLADINSKE SMUŠKE TEKME

Na Breznici, v neposredni bližini Prešernovega doma, se bo zbrala šolska mladina radovljiškega okraja na do zdaj edinstveni prireditvi. Tam se bodo vršile prve okrajne šolske smuške tekme. To je bil tudi vzrok, da je bila izbrana okolica naše Vrbe, kjer se bodo vpisali v spominsko knjigo vsi udeleženci: gledalci in tekmovalci.

Tekmovalo se bo za prvenstvo okraja v 4 skupinah in sicer:

I. Dečki: 7 in 8 letni v teku na 1 km,
deklice: 7, 8, 9 letne v teku na 0,5 km,
dečki: 9 in 10 letni v teku na 2 km,
deklice: 10, 11. 12 letne v teku na 1 km,
dečki: 11 in 12 letni v teku na 3 km,
deklice: 13, 14, 15 letne v teku na 1,5 km,
dečki: 13, 14, 15 letni v teku na 4 km.

Prvak vsake skupine in naslednji štirje po času bodo obdarovani.

II. v štafetnem teku na km.

Vsaka šola postavi po eno štafeto, v kateri sodelujejo štirje dečki. Vsak teče 1 km dolgo progo. Obdarovanih bo 5 štafet.

Prvi v vsaki skupini in prva štafeta prejmejo častni naslov prvakov šolske mladine radovljiškega okraja za leto 1941.

Požrtvovalnost in prizadevanje učiteljstva za čim večji in širši razvoj smučarstva so z obilnimi darovi krepko podprle: Jugoslovanska knjigarna, Učiteljska tiskarna, Banovinska zaloga šolskih knjig in učil, Kleinmayer in Bamberg, tvrdka I. C. Mayer, A. E. Skaberne v Ljubljani in Trgovski dom Stermecki v Celju. Za veliko razumevanje jim bodi izrečeno priznanje in zahvala.

— **Najstarejša slovenska kulturna revija »Ljubljanski Zvon«** je lani obhajala šestdesetletnico svojega obstoja. Slavno preteklost tega, za slovensko kulturo zaslužnega mesečnika bomo najdostojneje počastili, če postanemo njegovi naročniki ter sodelujemo pri razširjanju revije. Nobena šola, nobena učiteljska knjižnica, noben slovenski intelektualec ter ljubitelj literature, sploh vsaka slovenska hiša, ki premore naročnino (120 din), naj postane naročnik »Ljubljanskega Zvona«.

— **Za proslavo materinskega dne** najdejo učiteljstvo, šole in upraviteljstva največjo zbirko eno- in večglasnih mladinskih zborov v ediciji »Materinski dan«, v kateri sta tudi dva glasbena igrokaza. Cena 20 din. — Naročila sprejema Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I.

— **Prav zdaj v teh resnih časih,** ko doživlja človek polno žalostnih dogodkov, je izšla knjiga »Kljukec in njegove prigode«, pri kateri bodo naladi, pa tudi odrasli užili nekaj zabavnih ur, ko se bodo nasmejali čudovitim podvigom po vsem svetu znanega Kljukca.

— **V internat Učiteljskega doma,** Ljubljana, Žibertova ulica 27, sprejmemo še nekaj dijakov v popolno oskrbo. Uprava.

Cinik že dolgo ne čita časopisov.

Ciganka: »Dajte, gospon zlati, dinar! Bum vam veću platu šlogala.«

Cvičkar: »Še en deci!«

Darvinist je v obupu postavil novo hipotezo o direktni descendenci človeštva iz nižeorganiziranih živalskih vrst.

Filister si je oni dan naročil kulturno revijo »Naš čas«. (Problemi špekulacije, verižništva in konjunkture.)

Filozof: »Le kje bi kolega Diogenes dobil dandanes železobetonski sod?«

Gostilničar se je sladko nasmehnil novodošli petčlanski uradniški družbi: »Pol literčka, kene?«

Kmet: »Zaradi mene — naj se šlatajo. Dokler mi še muka krava, krulijo rilci in zemlja rodi...«

Kolesar ob preluknjanem kolesu: »Proletarska prometna sredstva ogrožena? Ali povratek k okovanim kolesom?«

Konjač je sklenil, da pojde v konkurz.

Konj: »Iha ha! Priznanje! Življenje se nivelizira na konjski nivo.«

Korupcionist (jih ni več).

Literatom bodo vendarle obdačili Pegaza.

Mati še kuha.

Mentor je blagohotno svetoval: »Pusti vse sanje in misli neplodne, solzavi poet! Bodi računar, odprtih oči pojdi med svet! Če misliš drugače, ti pot ne bo gladka!

Mevža (citira): »Maščevanje je sladko in jaz sem plačnik.«

Otrok bi rad vprašal mater, kako bo letos z Miklavžem, pa si kar ne upa.

Optimist je vrezal še tri luknje na hlačni pas.

Pedagog: »Pa pravijo: ‚Pedagoški patos vas je, gromozanske besede in citati!' Jaz pa pravim: ‚V duhu modernih načel mobilizirati maksimum aktivnosti v smislu iniciativnega in ambioznega entuzijazma in — naprej!' In kakor pravi onegavi serec: ‚Večno živel bodeš Abduraman!'«

Pesimist vrta po nosu in upa: »Zvišajo..! o sv. Nikolet, k' ni ne pozimi, ne polet.«

Pračlovek se je v muzeju obrnil in pljunil.

Pripravnik je že 3 mesce na konju.

Skeptik se je zadnjič v hamletovski pozi spraševal: »Sem ali nisem?« (Človek.) Glava: »Si!« Želodec: »?« Žep: »Nisi!« »?« »Cogito, ergo sem ali nisem?«

Stoik: »Da, da! Svet se suče kot pes ali majmun, ki si obira bolhe.«

Sadist: »Pojdi v trgovino!«

Stare babe: »Novic je že še, da bi le kofetka ne zmanjkalo.«

Športnik: »Ka puta...! Dej Rsk nabutu Pska? No ja, se pa tud bul botaja!«

Študent: »Rkaluj! Si videl film ‚Čimplahorn'? Fiks, bomba! Gulli Way špila!«

Trgovec je ogrožen.

Trafikant: »Tobakarija naj se v smislu prakse zadnjih časov nivelizira in poenoti: Uradniki ‚Drava', delavci in pripravniki ‚Savskega', kmetje in penzionisti ‚Dunavskega'!«

Učitelj je vendarle utihnil, se zaklenil, obesil ključ na šolske duri, se stisnil pod kateder in tam prebira in premišljuje osem blagrov.

Umetnik je po »uspeli« razstavi resignirano zapel: »Ti si kriva ljubezniva, Muza ti..« (Pa nisem dobro čul, kako je končal.)

Upokojenec — dni premišlja, ki so bili, in na tihem kolne.

Uradnik je v zadnjem času vzor solidnosti in **solidarnosti.**

Urednik se vse prepogosto praska po glavi in pljuje.

Veletrgovec je resno ogrožen in je pokrenil akcijo za ustanovitev »Društva za zaščito magazinov«.

Verižnik, če bi sploh še kateri bil, bi listal po prospektu za Donji Lopovac.

Vinogradnik »1000 krat 2 je pa toliko kot 300 krat 10.«

Zamorci skačejo nagi krog ognja in pojejo: »Gumba hulu haj, dokler je še belcev (bebcev) kaj, ob pri zamorcih raj! Gumba hulu haj!«

Zaročenec: »Nak! Drugič.«

Učiteljski pravnik

—§— **Stanarina** z neučitelji poročenih učiteljic — **izplačilo.**

Prizadetim tovarišicam, ki naprošajo sekcijo za pojasnilo, kdaj se prično izplačevati stanarine iz prejšnjih let, sporočamo nastopno:

Kraljevska banska uprava je z odlokom IV S št. 537/23 z dne 27. decembra 1940 **ukinila** svoj odlok IV S št. 4491/1 z dne 20. novembra 1939, ki naroča, da se stanarina učiteljicam, ki so poročene z neučitelji, za enkrat ne izplačujejo. Odlok kr. banske uprave je bil priobčen vsem krajevnim šolskim odborom, upravnim občinam in sreskim načelstvom. To vprašanje, ki je dokončno rešeno, je sekcija obrazložila v okrožnem razpisu št. 801/40-41 z dne 15. t. m. — Prizadete tovarišice naj napravijo nekolkovano vlogo na krajevni šolski odbor odnosno upravno občino, v kateri naj se sklicujejo na gornji odlok kr. banske uprave za izplačilo stanarine do 31. marca 1937. Ako imajo kraj. šolski odbori, upravne občine razpoložljiva sredstva, lahko takoj izplačajo zaostalo stanarino, sicer si pa morajo oskrbeti potrebne kredite. Koliko imajo dobiti posamezne tovarišice od občin, je označeno v odlokih, ki so jih prejele svoječasno od kr. banske uprave. Za čas po 1. marcu 1937 zaostale stanarine bo izplačala kr. banska uprava v novem proračunskem letu.

—§ **Na vprašanje Š. B. iz P.** sledeči odgovor! S 33 leti in 6 mesci službe bi Vam pripadala 75% položajna plača in 92,3% osnovna plača. S 34 leti službe ista izmera položajne plače in 93,2 % osnovne plače.

Iz listov

—l **Šolske razmere na Hrvatskem.** »Hrvatski dnevnik« objavlja članek o stanju osnovnega šolstva v banovini Hrvatski, kjer še vedno 12,6 odstotkov otrok ne obiskuje osnovne šole. Ta odstotek je v raznih srezih različen. Najtežje so prilike v srezih Derventi, Fojnici, Slunju in Prozoru, kjer ne obiskuje šolskega pouka 30 odstotkov. Najboljša sta mesto Zagreb in srez Prelog, kjer je samo 2 odstotka otrok, ki ne obiskujejo šolskega pouka. Glavni vzrok za prilično velik odstotek šoloobvezne dece, ki ne obiskuje pouka, leži v pomanjkanju šolskih poslopij. Veliko pa je tudi pomanjkanje učiteljev in je morala banska oblast zapreti letošnje šolsko leto 58 šol, ker ni bilo za nje učiteljskih moči. Po informacijah banske oblasti je nujno potrebna graditev 1150 novih šol in pa povečanje števila učiteljev. Trenutno je v banovini Hrvatski 510 nezasedenih učiteljskih mest. »Jutro« 29. januarja.